

บทที่ 3

ทฤษฎีระบบสังคม (Social System Theory)

1. คำจำกัดความขององค์การทางสังคม

1.1 **ความนำ** ถ้าจะศึกษาองค์การตามทฤษฎีระบบสังคมแล้ว องค์การทางสังคมย่อมมีอยู่หลายชนิดตามลักษณะแห่งสังคม อย่างไรก็ตาม นักทฤษฎีองค์การทางสังคมได้เสนอรูปแบบและคำจำกัดความที่น่าสนใจของทฤษฎีระบบสังคม หรือองค์การไว้ด้วย ซึ่งเป็นการให้ความเข้าใจแก่เราในเรื่องคำจำกัดความ ความหมาย และรูปแบบขององค์การทางสังคม

1.2 ส่วนขององค์การ

(1) คำจำกัดความขององค์การทางสังคมเสนอแนะเราให้ทราบถึงชนิด ของพฤติกรรมองค์การที่สำคัญซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์การทั้งหมด

(2) องค์การทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งที่จัดขอบเขตของส่วนสำคัญอย่างเป็นระบบในสังคม

(3) คำจำกัดความของส่วนในองค์การสังคม จัดให้มีทั้งการปฏิบัติการได้ และเกี่ยวข้องกับเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งขององค์การที่มีต่อส่วนอื่น ๆ

(4) ผลขององค์การ เช่นที่มีต่อพฤติกรรมของเอกชนแต่ละคนหรือของเอกชนที่มีต่อสององค์การ

(5) คำจำกัดความของส่วนองค์การสังคม จัดหาทฤษฎีของความสัมพันธ์ภายในของสององค์การหรือมากกว่านั้นเช่นกับโครงสร้างขององค์การ

(6) เพื่อจัดหาวิธีการวิเคราะห์ทางเลขคณิตของพฤติกรรมองค์การ

(7) เพื่อจัดหาวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ต่อชนิดต่าง ๆ ขององค์การ และวิธีปฏิบัติการขององค์การ เข้าใจจุดเน้นและน่าสนใจขององค์การ

2. มาตรการสำหรับคำจำกัดความขององค์การ

2.1 **เบคกี** เสนอคำจำกัดความขององค์การสังคมทั้งหมด และบางส่วน โครงสร้างขององค์การสังคมทั้งหมดและส่วนต่าง ๆ จะสะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่และการปฏิบัติการทั้งหมดซึ่งยอมรับโดยองค์การทางสังคมเหล่านั้นเอง คำจำกัดความของทั้งหมดและส่วนตามที่กล่าวมา

น่าจะเป็นคำจำกัดความในแง่พฤติกรรม

2.2 ความปรวนแปรของการรวมกันในคำจำกัดความของระบบสังคม นับเป็นมาตรการวัดคำจำกัดความได้ และเพียงพอที่จะวัดโดยดูที่ผลของการปฏิบัติขององค์การ

2.3 ความสัมพันธ์ติดต่อกายในและกึ่งอิสระต่อกันของคำจำกัดความของส่วนต่างๆ สามารถใช้เป็นมาตรวัดได้

2.4 ลักษณะของปัจจัยต่างๆ หมายถึงลักษณะของผู้ปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ซึ่งเป็นระบบหรือกระบวนการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนต่าง ๆ กำหนดเรื่องราวหรือกิจการต่าง ๆ ในโครงสร้างขององค์การ ลักษณะของปัจจัยเหล่านี้ต้องสัมพันธ์กับส่วนรวมทั้งหมด

2.5 องค์ประกอบของส่วน จะเป็นสิ่งจำเป็นชี้ให้เห็นคำจำกัดความที่ชัดเจน ตามเหตุผลแล้ว งานที่มีความสัมพันธ์กันทุกส่วนขององค์การและต่อส่วนอื่น ๆ ทั้งหมด สำหรับคำจำกัดความของธรรมชาติย่อมไม่เป็นที่พอใจของคำจำกัดความตามความต้องการนี้

2.6 ส่วนเป็นตัวกำหนดองค์กร ในส่วนย่อยในโครงสร้างขององค์กรหนึ่ง ๆ และจัดรวมอยู่ในรูปปริมาตรของอำนาจ

2.7 ทฤษฎีของการรวมเอากันเข้าอยู่ในองค์การ ในเรื่องนี้ส่วนจะกำหนดส่วนประกอบย่อยในโครงสร้างขององค์การและจะต้องมีพลังความสัมพันธ์ต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในองค์การ

2.8 ธรรมชาติของการติดต่อกายในและการปฏิบัติกึ่งอิสระต่อกัน เป็นหนทางที่พอเป็นไปได้ของโครงสร้างพื้นฐานของพฤติกรรมองค์การ เพราะองค์การถูกรวมกันด้วยรูปแบบของพฤติกรรมของเอกชน และรูปแบบของพฤติกรรมในท่ามกลางสิ่งแวดล้อม

2.9 การรวมกัน การเลือกรวมกันของส่วนต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดองค์ประกอบในรายละเอียดขององค์การ การดำเนินงานขององค์การทั้งการรวมส่วนภายใน และการปรับส่วนต่าง ๆ เข้ากันทั้งหมดต่อสิ่งแวดล้อมภายใน เพื่อบรรลุมาตรการเหล่านี้ ในที่สุดคำจำกัดความขององค์การจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดขอบเขตของงานในการศึกษาพฤติกรรมองค์การทั้งภายในและที่สัมพันธ์ต่อชนิดต่าง ๆ ขององค์การสังคม ซึ่งมีจุดหมายพิเศษขององค์การเอง

3. สรุป

กล่าวโดยสรุปแล้วมีมาตรการวัดคำจำกัดความอยู่ 3 ชุด คือ

1. แสวงหาข้อรับรองสนับสนุนคำจำกัดความด้วยความเป็นจริง นั่นคือ

(1) คำจำกัดความของทั้งหมดและส่วนขององค์การทางสังคม ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่และการยอมรับทั้งหมด

(2) คำจำกัดความส่วนขององค์การ จะต้องเป็นที่ยอมรับทั้งนักวิทยาศาสตร์และผู้จัดการในทางปฏิบัติเกี่ยวกับองค์การ ซึ่งยอมรับมีความสำคัญต่อการที่ทั้ง 2 ฝ่ายเกี่ยวพันอยู่

2. มาตรการที่แสวงหาสิ่งซึ่งเป็นไปได้ในการก่อให้เกิดการติดต่อภายใน และการปฏิบัติถึงอิสระต่อกันระหว่างส่วนต่าง ๆ

(1) ส่วนขององค์การจะต้องได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนรายละเอียด ที่ปรวนแปรได้เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและผลขององค์การ และนี่เองควรเป็นลักษณะขององค์การหนึ่ง ๆ หรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ เช่น ความยืดหยุ่น ความมั่นคง ฯลฯ

(2) ส่วนขององค์การจะต้องสัมพันธ์กันทั้งหมดหรือส่วนรวม

(3) ส่วนจะต้องจำกัดชัดเจนเป็นการชี้ให้เห็นถึงเหตุผลและงานที่จำเป็นต้องทำต่าง ๆ

(4) ส่วนที่สำคัญ ต้องสามารถที่จะสรุปองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งหมดของส่วนที่จำเป็นเพื่ออธิบายพฤติกรรมขององค์การ

(5) ส่วนจำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของทุกฝ่ายที่มีส่วนรวมในองค์การ

(6) ชนิดและรูปแบบของการติดต่อภายในระหว่างส่วนต่าง ๆ จะต้องกำหนดให้เห็นและไม่แตกแยกมีความต่อเนื่องกันในความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางเดียวกัน จากการมีส่วนร่วมของเอกชนแต่ละคน ตลอดระบบของการกระทำกิจกรรมขององค์การ และต่อสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่ล้อมรอบอยู่

3. มาตรการที่แสวงหาและรับรองการรวมและการใช้ร่วมกัน

(1) การเลือกส่วนเพื่อกำหนดกรอบโครงสร้างของงานขององค์การจะต้องพบสถานที่สำหรับผลทุกด้านในพฤติกรรมภายในและความสัมพันธ์ต่อองค์การสังคม

(2) คำจำกัดความจะต้องใช้ได้ เป็นกรอบของงานสำหรับอธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ขององค์การ

4. คำจำกัดความขององค์การสังคม แจ็งซัด

องค์การสังคม คือระบบที่ต่อเนื่องของความแตกต่างและประสานงานของกิจกรรมมนุษย์ การใช้ การสับเปลี่ยน และรวมเข้าด้วยกันของกลุ่มพิเศษหนึ่ง ๆ ของมนุษย์ ความสามารถของวัตถุ ความคิด และทรัพยากรธรรมชาติ ในระบบพิเศษของแก้ไขปัญหาที่ส่วนรวมเกี่ยวข้องในความคิดของความต้องการโดยเฉพาะต่าง ๆ ของมนุษย์ในความสัมพันธ์ติดต่อภายในกับระบบอื่นของกิจกรรมมนุษย์ และทรัพยากรต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ขององค์การนั้น ๆ

5. หลักใหญ่ ๆ ขององค์การสังคม

1. สัญญาขององค์การ (The Organization Charter)
2. ทรัพยากรพื้นฐาน (The Basic Resources) เช่น คน วัสดุ ทุน ความคิด ธรรมชาติ ซึ่งใช้ในกิจกรรมขององค์การ
3. กระบวนการทำงานหรือกิจกรรม (The Activity Process)
4. ข้อผูกมัดขององค์การ (The Bonds of Organization) นั่นคือส่วนสำคัญซึ่งรวมส่วนต่าง ๆ ในระบบของการปฏิบัติงาน

5.1 สัญญาขององค์การ

ได้แก่ เป้าหมายสำคัญต่าง ๆ นโยบายต่าง ๆ ลักษณะสำคัญต่าง ๆ ของสิทธิและความยอมรับที่เป็นไปในทางเดียวกัน การตระหนักถึงความเป็นตัวของตัวเองของคนในองค์การค่านิยมขององค์การ และสัญลักษณ์แสดงความเป็นองค์การหนึ่ง ๆ

5.2 ทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญ

1. ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวกับการติดต่อภายในและกำลังความสามารถพอเพียงในการทำงาน และปฏิบัติงานทั้งในองค์การและคนนอกองค์การที่จะมาช่วยงานขององค์การ
2. วัสดุ อุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการจะทำงาน และการจัดสำรองเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ
3. ทุน หมายถึงทุน ในการดำเนินการ
4. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึงผลที่เกิดจากธรรมชาติซึ่งมิได้เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของมนุษย์ และอาจเรียกได้ว่าเป็นวัสดุอินทรีย์สารและสัตว์ และอาณาจักรของ Spiritual
5. ทรัพยากรทางความคิด ที่เห็นง่าย ๆ คือความคิดในการทำงานปรับปรุงองค์การ และภาษาที่ใช้ติดต่อกัน

6. องค์การที่เกิดขึ้น

องค์การทางสังคมที่เกิดขึ้นย่อมมีรูปของคำจำกัดความต่าง ๆ หลายอย่างคือ

1. คำจำกัดความของค่านิยม
2. คำจำกัดความของตนเองที่ทุกคนเกี่ยวข้องอยู่
3. คำจำกัดความของสัญญาขององค์การ
4. คำจำกัดความของตำแหน่งของเอกชนและการคงอยู่
5. คำจำกัดความของอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
6. คำจำกัดความของธรรมชาติ และการกระจายทรัพยากรพื้นฐานต่าง ๆ

7. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวองค์กร ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือของการตัดสินใจ
8. ความรู้ในตัวองค์กร และความรู้ขององค์กรที่จะนำมาใช้โดยผู้แทนขององค์กร
9. คำจำกัดความของธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม และอำนาจของสิ่งแวดล้อม
10. เป้าหมายคล้ายคลึงกัน สำหรับแก้ปัญหาและประกันในการแก้ปัญหา

7. ระบบของกิจกรรมหรือกระบวนการขององค์กรสังคม

7.1 กระบวนการทั้งสิ้น พัฒนาและถูกต้องตามกฎหมายตามสัญญาขององค์กร การคงอยู่ การแลกเปลี่ยนและการใช้ทรัพยากรพื้นฐานเพื่อบรรลุเป้าหมาย เพื่อรับใช้ส่วนรวมทั้งหมดเป็นพิเศษในความเป็นจริงของปัญหาภายในและภายนอกองค์กร และการเปลี่ยนแปลงพูดโดยสรุปก็คือกระบวนการของพฤติกรรม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของคนในองค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั่นเอง

7.2 กิจกรรมพื้นฐานได้แก่

1. แสดงตัวให้ชัดเจนในกิจกรรม เช่น ความถูกต้องตามกฎหมายและสัญลักษณ์
2. การคงไว้เสมอซึ่ง (ความต้องการ) การได้มา คงอยู่ แลกเปลี่ยน พัฒนา และสร้างใหม่
3. กิจกรรมเกี่ยวกับวิถีทางของงาน เช่น ผลผลิตและการแจกจ่ายกระจายผลผลิตออกไป
4. กิจกรรมการควบคุม เช่น การออกคำสั่งกระตุ้นคนให้ทำงาน การวัดผลและการติดต่อ
5. กิจกรรมที่เกี่ยวกับความคงอยู่ของตนเอง ซึ่งมุ่งรักษาสถานภาพและมีความสำคัญแก่องค์กรทั้งหมด ในความเกี่ยวพันของพลังแห่งความสมดุลขององค์กร Synergic มีกระบวนการ 3 ประการ คือ

1. กระบวนการรวมกัน เป็นกระบวนการเบื้องต้นของทั้งหมดในเรื่องความลงรอยกัน เข้ากัน หรือขัดกัน ในเรื่องของการคาดคอย และทำสิ่งเหล่านั้นไปสู่การปรองดองที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นกว่ากับส่วนอื่นๆ

2. กระบวนการแก้ไขปัญหา เช่น ความระมัดระวัง การสำรวจ เสริมสร้าง การทำให้ง่ายเข้า การประเมินผลของสิ่งที่ต่างกัน ทางเลือก และการตัดสินใจ การระดมสรรพกำลัง ความรับผิดชอบ และกระทำการ ประสพการณ์ และการตัดสินใจปิดองค์กร หรือสร้างขึ้นมาใหม่ ฯลฯ

8. กระบวนการผู้นำ (The leadership process)

คือกิจกรรมของผู้นำองค์กรที่จะต้องมีความคิดความฝันที่จะพัฒนาองค์กรหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ขององค์กร ทำการรวม จัดงานเป็นผลดีมีความคิดริเริ่มเพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เพื่อดำรงไว้ซึ่งการรวมกันขององค์กร และจะต้องเป็นผู้ชี้ทางที่จะให้คนร่วมมือกัน (1) Imagination (2) Integrity, Functional effectiveness (3) Initiative (4) Guidance to cooperate

9. ข้อผูกมัดขององค์การ (Bonds of Organization)

สิ่งสำคัญขององค์การสังคมคือข้อผูกมัดขององค์การ ได้แก่สิ่งเหล่านี้

1. สัญญาองค์การ
2. ทรัพยากรพื้นฐาน (คน ความคิด ทุน วัสดุอุปกรณ์ และธรรมชาติ)
3. กระบวนการที่สำคัญได้แก่ การแสดงให้เห็นชัดของกิจกรรมต่าง ๆ การคงไว้เสมอซึ่งวิถีทางของงาน การควบคุม การคงที่ของคนและองค์การ ซึ่งก่อให้เกิดสมดุลในองค์การ

10. สรุป

ทฤษฎีองค์การทางสังคม ควรนำมาใช้เป็นกรอบของงาน โดยเฉพาะเรื่องข้อผูกมัดขององค์การเน้นจุดสนใจในการศึกษาองค์การอย่างยิ่ง เพราะชี้ให้เห็นกิจกรรม (พฤติกรรมต่าง ๆ) ซึ่งเป็นกลุ่มพื้นฐานใช้ในองค์การ

กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การสังคมดำเนินไปโดย

1. การพัฒนา ความถูกต้องตามกฎหมาย สัญญาองค์การ กำหนดงานที่จะทำและเป้าหมาย

2. การจัดหาและการคงไว้ซึ่งทรัพยากรพื้นฐานต่าง ๆ

3. การผลิต ผลิตผล หรือบริการต่าง ๆ

4. การควบคุม ประสานงานในกิจกรรมหรือปฏิบัติการ (พฤติกรรม) ทั้งหมด

5. การจัดหา เพื่อให้องค์การมีความสามารถ มีชีวิตอยู่ และรวมอยู่ได้ในสมดุล

กิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็น ตาม 4 ก็คือ

- (1) ตามการรวมกันขององค์การ กลุ่มบุคคลและความคาดคอยของบุคคล

- (2) กิจกรรมต้องมีทั้งการริเริ่มและตอบรับ

- (3) รวมทั้งพฤติกรรมธรรมดา และที่ไขว่ไขว่ไป

- (4) รวมทั้งกิจกรรมหรือพฤติกรรมโดยตรงที่อยู่ภายในและไปสู่ภายนอก

การศึกษาองค์การสังคมจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจและใช้เหตุผลดำเนินงานขององค์การตามสภาพแวดล้อม ทั้งในและนอกองค์การได้ดีท่ามกลางความซับซ้อนต่าง ๆ ที่เราอาจมองไม่เห็น ดังผังขอบเขตข้อผูกมัดขององค์การสังคมข้างหลังนี้

ขอบเขตงานของข้อมูลมัดขององค์กร

